

Rok 2011

Dočasné vyrovnávacie opatrenia

Novela antidiskriminačného zákona (zákon č. 85/2008 Z. z. v znení neskoršieho predpisu) s účinnosťou od 1. 4. 2008, t. j. pred štyrmi rokmi, upravila dočasné vyrovnávacie opatrenia, slúžiace pre ľahšie uplatnenie alebo kompenzáciu nevýhod postavenia marginalizovaných osôb v spoločnosti s cieľom znížiť alebo odstrániť nerovnosť v zaobchádzaní s nimi. Dočasné vyrovnávacie opatrenia (DVO) zakotvené v ustanovení § 8a antidiskriminačného zákona sa pre oprávnené subjekty mali stať aktívnym prostriedkom na dosiahnutie rovnosti príležitostí v praxi.

Podľa názoru Strediska, nedostatkom súčasnej právnej úpravy je skutočnosť, že orgánmi na prijímanie opatrení sú len ústredné a miestne orgány štátnej správy. Je potrebné uviesť, že obce a vyššie územné celky (VÚC), v oblastiach ako je sociálna pomoc, zdravotníctvo, školstvo a regionálny rozvoj, plnia prenesené úlohy miestnej štátnej správy. Toto prostredie je pritom veľmi často spájané s porušovaním zásady rovnakého zaobchádzania. Pre legislatívnu prekážku (nie sú na to splnomocnené priamo zákonom) sa však obce a VUC-ky nestali subjektmi oprávnenými prijímať dočasné vyrovnávacie opatrenia, a to napriek skutočnosti, že majú denné poznatky o aktuálnych ale aj chronických problémoch svojich obyvateľov a mohli by oveľa účinnejšie ako štátne orgány, alebo spolu s nimi, pracovať na presadzovaní vyrovnávacích opatrení. Subjekty z radov štátnej správy, ktoré sa rozhodli prijať DVO, majú zo zákona povinnosť ich monitorovať, vyhodnocovať a zverejňovať.

Dočasnosť vyrovnávacích opatrení je viazaná na povinnosť ukončiť výkon opatrení po dosiahnutí určeného cieľa. Stredisko je v zmysle zákona v pozícii prijímateľa správ k opodstatnenosti existencie dočasných vyrovnávacích opatrení, ak mu tieto orgány štátnej správy zašlú. V praxi je však Stredisko skôr odborným konzultantom v prípravnej fáze - pri rozhodovaní, či dočasné vyrovnávacie opatrenia vôbec prijať, aké zásady v nich uplatniť a či navrhované DVO neprekračujú oblasti vzťahov, upravených antidiskriminačným zákonom. Zároveň sa z vlastnej iniciatívy každoročne písomne obracia na ústredné orgány štátnej správy, aby ho informovali o prijatých dočasných vyrovnávacích opatreniach, ako aj plánovaných aktivitách v tejto oblasti. S prihliadnutím na existujúcu nerovnosť v slovenskej spoločnosti, ktorá je ovládaná pretrvávajúcimi stereotypmi v posudzovaní marginalizovaných skupín, je len veľmi iluzórne rátať s odstránením nerovnosti a zabezpečením úplnej rovnosti príležitostí. Skôr

ide o úlohu postupne znižovať a zmierňovať prejavy nerovnakého zaobchádzania v spoločnosti

Stredisko vyhodnotilo odpovede na svoje otázky súvisiace s DVO, ktoré mu boli doručené z Úradu vlády SR, z Ministerstva dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR (MDVRR SR), z Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR (MPRV SR), z Ministerstva zdravotníctva (MZ SR), z Ministerstva práce sociálnych vecí a rodiny SR (MPSV a R SR) a z Ministerstva kultúry SR (MK SR), z Ministerstva hospodárstva SR a od Splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity.

Úrad vlády SR (ďalej aj „ÚV SR“) k otázkam Strediska, súvisiacim s využívaním inštitútu dočasných vyrovnávacích opatrení uviedol, že podľa jeho názoru, aj za obdobie roku 2011 možné konštatovať, že daný právny inštitút je stále vnímaný rozdielne a nejednoznačne, a to aj na úrovni ústredných orgánov štátnej správy. Ako na dôkaz poukazuje na odbornú diskusiu v rámci príprav legislatívneho zámeru k zákonu o sociálne vylúčených spoločenských na úrovni MPSVR SR a diskusiu k využitiu dočasných vyrovnávacích opatrení v rámci Programu terénnej sociálnej práce v obciach na úrovni Fondu sociálneho rozvoja. Na strane druhej pozitívne hodnotí už samotnú skutočnosť, že ich prijímanie, resp. využívanie sa stále častejšie zvažuje v odborných diskusiách, ako aj pri tvorbe a plánovaní rôznych koncepcií, stratégií a iných nástrojov. Je zarážajúce, že úrad vlády, tak ako v mnohých iných prípadoch, aj tu „len konštatuje“ a uspokojí sa s tým, že prijímanie DVO „sa stále častejšie zvažuje v odborných diskusiách“. To by bolo možné považovať za pozitívum v prípade prípravy legislatívnej úpravy (čo bolo pred 4 rokmi). V súčasnosti by mal úrad vlády skôr hľadať riešenia nedostatočného uplatňovania DVO v praxi.

Na úrovni jednotlivých rezortov podľa ÚV SR už dlhodobo existujú a sú realizované rozsiahle programy, stratégie, opatrenia majúce charakter dočasných vyrovnávacích opatrení (napr. program výstavby bytov nižšieho štandardu, terénni zdravotní asistenti, asistenti učiteľa a pod.) Úrad vlády sa domnieva, že opakovane kritizovaná právna úprava zužujúca okruh oprávnených subjektov na prijímanie dočasných vyrovnávacích opatrení spolu s neexistenciou dlhodobej tradície ich využívania, ale aj chýbajúce efektívne monitorovacie a informačné mechanizmy v tejto oblasti tak stále môžu byť dôvodmi slabého využívania týchto nástrojov v praxi. Podľa názoru Strediska by však bolo vhodnejšie, keby sa úrad vlády namiesto hľadania dôvodov a ospravedlňovania slabého využívania DVO v praxi, konečne zamyslel nad podstatou kritiky právne úpravy a na základe zásadných pripomienok odborníkov a Strediska 281 realizoval jej novelizáciu. Ako a prečo nefungujú DVO v praxi tak, ako sa očakávalo, je známe už niekoľko rokov, treba však urobiť všetko na nápravu tejto situácie. Jedinou informáciou od

úradu vlády, ktorú Stredisko pozitívne hodnotí, je to, že v roku 2011 začala prípravná fáza procesu novelizácie (príp. rekonštrukcie) antidiskriminačného zákona a súvisiacich predpisov, ktorá by mala byť dokončená v priebehu roku. 2012, aj keď aj túto informáciu je potrebné brať s rezervou.

Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR a Ministerstvo zdravotníctva SR konštatovali, že v roku 2011 nenavrholi, neprijali a ani v súčasnosti nepripravujú žiadne konkrétne dočasné vyrovnávacie opatrenia.

Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR uviedlo, že rovnosť príležitostí uplatňuje v rámci Programu rozvoja vidieka SR 2007 – 2013 a Operačného programu Rybné hospodárstvo SR 2007 – 2013 ako horizontálnu prioritu. V rámci týchto programov je zakotvená rovnosť príležitostí a podmienky sú vytvorené tak, aby žiadna skupina obyvateľstva nebola znevýhodnená, resp. aby nedochádzalo k zvyhodneniu skupín obyvateľstva. Preto nie je podľa ministerstva potrebné vypracovávať vyrovnávacie opatrenia. V rámci Regionálneho operačného programu sú podporované aktivity zamerané na tzv. debarierizáciu, čiže na odstraňovanie fyzických prekážok pre telesne postihnutých ľudí – úpravy uľahčujúce fyzicky hendikepovaným osobám prístup k rekonštruovaným, rozširovaným, modernizovaným, prípadne novovybudovaným zariadeniam občianskej infraštruktúry alebo prístup na verejné priestranstvá, chodníky a pod.; ide predovšetkým o úpravy budov škôl, zariadení sociálnych služieb, pamäťových a fondových inštitúcií, ako aj o revitalizované centrá obcí a pod.). Tento operačný program podporuje aj sociálne znevýhodnené skupiny obyvateľov, konkrétne ide najmä o podporu tzv. marginalizovaných rómskych komunít. Podpora uvedených dvoch oblastí (debarierizácia a sociálne znevýhodnené skupiny) je prierezová, a teda vzťahuje sa na viaceré opatrenia Regionálneho operačného programu. V roku 2011 nebolo v pôsobnosti ministerstva prijaté žiadne dočasné vyrovnávacie opatrenie v súvislosti s podporou dodržiavania ľudských práv či znevýhodnených skupín obyvateľov preto ani nedošlo ku konzultáciám s organizáciami zastupujúcimi konkrétne znevýhodnené skupiny. V rámci Operačného programu Bratislavský kraj sú podporované aktivity zamerané na debarierizáciu v rámci opatrenia 1.1 Regenerácia sídiel, a to najmä skupiny aktivít 1.1.2 Samostatne dopytovo orientované projekty sú zamerané aj na budovanie a rekonštrukciu detských ihrísk a ihrísk s multifunkčným využitím: v rámci týchto projektov sú oprávnenými činnosťami obstaranie mobiliáru (napr. lavičky, odpadkové koše, zábrany a pod.), pevne zabudovaného vybavenia ihrísk (napr. bránky, stojany na koše, stĺpiky, ochranné siete, mantinely a pod.), súvisiacich terénnych a sadových úprav, vrátane vybudovania prepojenia na existujúce komunikácie, pričom tieto prepojenia musia spĺňať podmienky bezbariérovosti. Okrem toho je bezbariérovosť podporovaná v rámci opatrenia 1.2

Regionálna a mestská hromadná doprava, najmä v rámci skupiny aktivít 1.2.3 podpora mestskej hromadnej dopravy. Ako MPRV SR v odpovedi uvádza, Operačný program cezhraničnej spolupráce Slovenská republika – Česká republika 2007-2013 bol schválený dňa 21. decembra 2007 rozhodnutím Európskej komisie, a teda spracovanie všetkých programových dokumentov potrebných pre implementáciu programu bolo ukončené v roku 2007. Programová dokumentácia je záväzná pre celé programové obdobie od roku 2011 až do roku 2013 a z toho dôvodu nebolo možné v priebehu roka 2011 prijať dočasné vyrovnávacie opatrenie.

MPRV SR ako aj organizácie v pôsobnosti ministerstva, podľa jeho vyjadrenia, pri vypracovaní a implementácii programov zachováva rovnosť príležitostí a nedochádza k znevýhodneniu resp. k zvýhodneniu skupín obyvateľstva. MPRV SR pri vypracovaní a implementácii programov zachováva rovnosť príležitostí a nedochádza k znevýhodneniu resp. k zvýhodneniu skupín obyvateľstva a z tohto dôvodu nebolo potrebné v priebehu roka 2011 konzultovať prípravu a realizáciu opatrení s organizáciami zastupujúcimi konkrétne znevýhodnené skupiny.

Ďalšie dočasné vyrovnávacie opatrenia ministerstvo rozpracované nemá a ani neuvažuje nad prijatím nových DVO. Na otázky Strediska, či podľa ich názoru môžu DVO zmeniť alebo zlepšiť postavenie marginalizovaných skupín v spoločnosti v porovnaní s väčšinovým obyvateľstvom ministerstvo odpovedalo, že v rámci operačných programov sú prierezovo podporované marginalizované rómske komunity. Vzhľadom na to, že množstvo projektov, ktoré majú prínos k podpore týchto skupín obyvateľov, ešte nie je ukončené, resp. ešte budú vyhlásené výzvy na ich podporu, relevantne zhodnotenie vplyvov takýchto opatrení prichádza do úvahy po ukončení implementácie operačného programu.

Ministerstvo kultúry SR (ďalej len „MK SR“) v odpovedi uviedlo, že pokračuje v realizácii dočasných vyrovnávacích opatrení prostredníctvom finančného nástroja dotačného programu Kultúra znevýhodnených skupín obyvateľstva. Významným nástrojom pri vytváraní stabilných prvkov v rámci starostlivosti o kultúru znevýhodnených skupín obyvateľstva a dostupnosti kultúrnych služieb je zákon č. 434/2010 Z. z. o poskytovaní dotácií v pôsobnosti Ministerstva kultúry Slovenskej republiky. Tento zákon upravuje účel, rozsah, spôsob a podmienky poskytovania dotácií v pôsobnosti MK SR. Ministerstvo môže v príslušnom rozpočtovom roku poskytnúť dotáciu zo štátneho rozpočtu aj na účely: 283 kultúrnych aktivít zdravotne postihnutých alebo inak znevýhodnených skupín obyvateľstva.

Dostupnosť kultúrnych služieb pre znevýhodnené skupiny obyvateľstva posilňuje tiež zákon č. 532/2010 Z. z. o Rozhlase a televízii a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 397/2011 Z. z., ktorý zdôrazňuje povinnosť zohľadňovať potreby nepočujúcich a

iných sociálnych menšín vo vysielaní. Dotačný program „Kultúra znevýhodnených skupín obyvateľstva“ je zameraný najmä na podporu dostupnosti kultúry pre zraniteľné skupiny a tiež na podporu rovnosti príležitostí a na predchádzanie diskriminácii a všetkým formám násillia. O podporu v rámci dotačného programu sa môžu uchádzať subjekty zabezpečujúce starostlivosť o rozvoj kultúrnych potrieb znevýhodnených skupín – osôb so zdravotným postihnutím, senioriek a seniorov, zraniteľných skupín detí a mládeže, bezdomovcov, migrantov, marginalizovaných rómskych komunit, marginalizovaných skupín žien a pod.). Zámerom programu je tiež vytváranie podmienok na zviditeľňovanie a prezentáciu špecifickej kultúry znevýhodnených skupín obyvateľstva. Dotačný program Kultúra znevýhodnených skupín obyvateľstva je zameraný na posilnenie rovnosti príležitostí v oblasti kultúry osôb so zdravotným postihnutím s cieľom odbúravať materiálne i mentálne bariéry (predsudky a stereotypy) v prístupe ku kultúrnym hodnotám, vytvárať podmienky na zviditeľňovanie a prezentáciu špecifickej kultúry osôb so zdravotným postihnutím a inak znevýhodnených skupín obyvateľstva a predchádzať tak diskriminácii a všetkým formám násillia. Každoročne sa v rámci programu prerozdeli cca 300 000 Eur. MK SR dlhodobo realizuje kultúrnu politiku v agende dotačného programu prostredníctvom samostatného organizačného útvaru, v ktorého pôsobnosti je starostlivosť o kultúru znevýhodnených skupín obyvateľstva. Úlohou odboru – aktuálne odboru nehmotného kultúrneho dedičstva a znevýhodnených skupín obyvateľstva - je prehľbiť starostlivosť štátu o rozvoj kultúry znevýhodnených skupín obyvateľstva a motivovať ich k aktívnemu prístupu; uľahčiť znevýhodneným skupinám obyvateľstva prístup ku kultúre.

MK SR na príprave a realizácii DVO intenzívne a dlhodobo spolupracuje s mimovládnyimi organizáciami (ďalej len „MVO“) zameranými na podporu kultúry znevýhodnených skupín obyvateľstva (Združenie na pomoc ľuďom s mentálnym postihnutím v Slovenskej republike, Bratislava; Únia nevidiacich a slabozrakých Slovenska, Bratislava; Tanečný klub Danube, Bratislava; Národná rada občanov so zdravotným postihnutím v SR, Bratislava a pod). Od roku 2005 má MK SR vytvorenú pracovnú skupinu (zo zástupcov MVO), ktorá rieši otázky rozvoja kultúry občanov so zdravotným postihnutím (ďalej len „OZP“). V roku 2011 pracovná skupina pripravila a zadefinovala (v rámci výzvy na predkladanie projektov) kritériá a podmienky na realizáciu modelového projektu pre pracovníkov v oblasti kultúry (pracovný názov Kultúra bez bariér).

Z Ministerstva hospodárstva SR (ďalej len „MH SR“) k dočasným vyrovnávacím opatreniam Stredisko dostalo odpoveď, že ministerstvo realizuje podporu materiálnej rovnosti šancí pre členov znevýhodnených skupín obyvateľstva prostredníctvom Operačného programu Konkurencieschopnosť a hospodársky rast (ďalej len "OP KaHR"), ktorý bol schválený EK 28.

11. 2007 pre programové obdobie 2007 - 2013. MH SR je riadiacim orgánom OP KaHR na Slovensku. V rámci žiadosti o nenávratný finančný príspevok predkladaných v rámci výziev na opatrenia OP KaHR aj výziev vyhlásených v roku 2011, žiadateľ deklaruje, že nim realizovaný projekt bude prispievať k napĺňaniu horizontálnych priorít Národného strategického referenčného rámca 2007 - 2013, medzi ktoré patria napr. aj horizontálna priorita Rovnosť príležitosti (ďalej len "HP RP") a horizontálna priorita Marginalizované rómske komunity. Všetky výzvy na predkladanie žiadosti o nenávratný finančný príspevok v rámci OP KaHR za rok 2011 spĺňajú príslušne legislatívne kritéria a sú zverejnené na web stránke: www.economy.gov.sk v časti Európska únia a jej fondy /Štrukturálne fondy Programovacie obdobie roku 2007-2013 Výzvy/Archív/. Podpora a realizácia takýchto projektov podľa dožiadaného ministerstva prispieva k podpore rovnosti šancí pre členov znevýhodnených skupín obyvateľstva.

Ďalšou inštitúciou štátnej správy, ktorá má svoje nezastupiteľné miesto v oblasti prijímania a realizovania dočasných vyrovnávacích opatrení je Ministerstvo práce sociálnych vecí a rodiny SR (ďalej len „MPSVa SR“). Ministerstvo v odpovedi uviedlo, že nedostatok finančných prostriedkov v sociálnych službách spôsobený najmä dopadmi hospodárskej a finančnej krízy počas celej účinnosti zákona bol riešený rôznymi nesystémovými dotáciami vlády SR poskytovaným verejným, ale aj neverejným poskytovateľom, ale aj refundáciou nákladov obcí a vyšších územných celkov, súvisiacich s novými úlohami vyplývajúcimi zo zákona o sociálnych službách na základe Memoranda o spolupráci pri riešení dopadov finančnej a hospodárskej krízy na slovenskú spoločnosť uzatvoreným medzi vládou SR a Združením miest a obcí Slovenska, ktoré je možné považovať za dočasné vyrovnávacie opatrenia. Celkovo bolo v rokoch 2009 až 2011 s účelom podporiť poskytovanie sociálnych služieb v rámci nesystémových dotácií a refundácii nákladov obcí a vyšších územných celkov na nové úlohy vyplývajúce zo zákona o sociálnych službách poukázaných obciam, vyšším územným celkom, zariadeniam zriadeným alebo založeným obcami a neverejným poskytovateľom takmer 34,8 milióna Eur. Uvedené dotácie boli určené na obdobie jedného kalendárneho roka, alebo jeho časti. Ministerstvo pripravovalo dočasné vyrovnávacie opatrenia na základe údajov od obcí, vyšších územných celkov a konkrétnych poskytovateľov sociálnych služieb. Z uvedeného dôvodu, neboli uvedené vyrovnávacie opatrenia, ktoré boli zamerané na poukávanie prostriedkov konkrétnym obciam, VÚC a poskytovateľom, osobitne konzultované s organizáciami zastupujúcimi konkrétne znevýhodnené skupiny. Tieto vyrovnávacie opatrenia boli v čase ich prijatia a realizácie nevyhnutné, nakoľko bez ich prijatia by nebolo možné zo strany obcí, vyšších územných celkov a neverejných poskytovateľov poskytovať sociálne

služby v takom rozsahu, aby bolo možné aspoň čiastočne uspokojiť dopyt po nich zo strany odkázaných občanov a je pravdepodobné, že bez ich realizácie by mnohí poskytovatelia sociálnych služieb zanikli.

Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny (ďalej len „UPSVaR“) pristúpilo v roku 2011 k implementácii niektorých projektov, ktoré majú charakter vyrovnávacích opatrení nelegislatívnej povahy. Patrí k nim napr. projekt na podporu vykonávania tzv. absolvenskej praxe, ktorého cieľom je dočasne podporiť absolventov/ky vo veku do 26 rokov na trhu práce. Projekt k absolvenskej praxi slúži na podporu znevýhodnených uchádzačov/čky na trhu práce z hľadiska veku, nakoľko je určený pre mladých ľudí do 26 rokov. Inštitucionálne je projekt zabezpečený cez úrady PSVaR. Účelom absolventskej praxe je najmä získanie odborných zručností a praktických skúseností u zamestnávateľa, ktoré zodpovedajú dosiahnutému stupňu vzdelania absolventa školy získanie alebo prehlbovanie odborných zručností alebo praktických skúseností uchádzačom o zamestnanie do 26 rokov veku, ktoré rozšíria ich možnosti uplatnenia na trhu práce Okrem toho UPSVaR venoval v roku 2011 mimoriadnu pozornosť odstraňovaniu znevýhodnenia mužov/otcov pri zverovaní detí do osobnej starostlivosti po rozvode. V apríli 2011 vydal Metodické odporúčania pre psychologov/iných odborných poradcov referátov poradensko-psychologických služieb - na témy: striedavá osobná starostlivosť; rodina v procese rozvodu a po rozvode manželov, rodičov dieťaťa. Na túto tému sa konali pracovné stretnutia, diskusie a semináre za účasti MVO pracujúcich v danej oblasti. Ministerstvo v roku 2011 podporilo materiálnu rovnosť šancí pre členov znevýhodnených skupín obyvateľstva aj v rámci výzvy sprostredkovateľského orgánu Fondu sociálneho rozvoja (ďalej aj „Fond“).

Z hľadiska jeho vecnej pôsobnosti v súvislosti s dočasnými vyrovnávacími opatreniami je možné uviesť, že Fond pod riadiacim orgánom pre Operačný program Zamestnanosť a sociálna inklúzia je organizácia založená za účelom poskytovania pomoci ľuďom pri odstraňovaní chudoby a znižovaní rizika sociálneho vylúčenia. Podporuje vznik projektov, ktoré vytvárajú cestu na zaradenie sa do spoločnosti tým, ktorých chudoba vytlačila až na jej okraj, nezamestnaným, zdravotne postihnutým, Rómom, azylantom, bezdomovcom, ženám po materskej dovolenke, žiakom predčasne opúšťajúcim školy, ženám v domácnosti či väzňom, ktorí práve skončili výkon trestu. Priamu finančnú podporu poskytuje Fond projektom, ktoré zvyšujú možnosti slabých a vylúčených skupín zamestnať sa prostredníctvom dopytovo - orientovaných projektov. Medzi základné navrhované princípy verejných politík, ktoré majú byť realizované vo vzťahu k SVS, patrí stanovenie objemu jednotlivých rozpočtových kapitol na riešenie tejto problematiky, povinnosť prípravy plánov sociálnej inklúzie a opatrení na lokálnej úrovni ako podmienka prijímania verejných financií na realizáciu jednotlivých

opatrení, zakotvenie princípov komplexnosti, osobnej zodpovednosti, zásluhovosti, zákaz realizácie opatrení a nástrojov vedúcich k sociálnemu vylúčeniu (separácia, segregácia) a prerozdelenie finančných tokov v nadväznosti na existenciu SVS (napr. prerozdeľovanie podielových daní s účelovým viazaním časti navrhovaných prostriedkov, dotačné schémy). Dňa 1. 2. 2012 bol vládou SR schválený návrh na poukázanie prostriedkov na pokrytie bežných výdavkov spojených s poskytovaním sociálnej služby vybraným obciam pre zariadenia sociálnych služieb zriadené alebo založené obcou po 1. 7. 2002 a ktoré nie sú financované prostredníctvom účelovej dotácie z Ministerstva financií SR a neverejným poskytovateľom vybraných druhov sociálnych služieb (nocľaháreň, zariadenie pre seniorov, zariadenie opatrovateľskej služby a denný stacionár), ktorých financovanie patrí do pôsobnosti obcí, ktoré však nemajú finančné prostriedky na ich financovanie. Cieľom tejto dotácie je riešiť nepriaznivú finančnú situáciu verejných ako aj neverejných poskytovateľov sociálnych služieb do doby nadobudnutia účinnosti novely zákona o sociálnych službách (1. marca 2012), t. j. v období mesiaca január a február 2012. Vláda SR schválila pre 122 zariadení zriadených obcami a 129 zariadení zriadených neverejnými poskytovateľmi prostriedky v celkovej výške 2 356 364. Podklady pre všetky uvedené vyrovnávacie opatrenia ministerstvu poskytli priamo poskytovatelia, alebo obce a vyššie územné celky, ktoré sú povinné týchto poskytovateľov financovať. Podľa názoru ministerstva prijímanie DVO má svoje opodstatnenie a tieto môžu zlepšiť postavenie marginalizovaných skupín obyvateľstva pokiaľ sú dodržiavané určité zásady, ktoré sa všeobecne vyžadujú, napr. súhlas členov znevýhodnených skupín, ktorých sa opatrenia týkajú, s ich aplikáciou, dočasnosť aplikácie prijatých vyrovnávacích opatrení, pokiaľ sa nedosiahne stanovený cieľ a pod.

Úrad splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre rómske komunity, ako uviedol v odpovedi, sa zaoberal celým radom dočasných vyrovnávacích opatrení. Tieto opatrenia z hľadiska systematického členenia podľa foriem uskutočňovania štátnych politík rozdelil do základných štyroch oblastí.

1. Dočasné vyrovnávacie opatrenia realizované na základe zákona č. 524/2010 Z. z. o poskytovaní dotácií v pôsobnosti Úradu vlády Slovenskej republiky.

2. Dočasné vyrovnávacie opatrenia realizované na základe národného strategického referenčného rámca na roky 2007 – 2013, kapitola 4.3.5. a – horizontálne priority – marginalizované rómske komunity - Zvýšenie zamestnanosti a vzdelanostnej úrovne príslušníkov MRK a zlepšenie ich životných podmienok - komplexný prístup (integrácia projektov z viacerých OP). Uvedená štátna politika je realizovaná na základe uznesenia vlády

Slovenskej republiky č. 832 z 8. októbra 2006 k návrhu aktualizácie Národného strategického referenčného rámca Slovenskej republiky na roky 2007 – 2013.

3. Dočasné vyrovnávacie opatrenia realizované v rámci štátnej politiky v rámci programu Dekády začleňovania rómskej populácie do 2015 – na základe „Revidovaného národného akčného plánu Dekády začleňovania rómskej populácie 2005 - 2015 na roky 2011 – 2015“ schváleného uznesením vlády Slovenskej republiky č. 522 z 10. augusta 2011.

4. Dočasné vyrovnávacie opatrenia vyplývajúce z predchádzajúcich strategických dokumentov štátnej politiky Slovenskej republiky, ktoré v súčasnosti boli inkorporované do Stratégie Slovenskej republiky pre integráciu Rómov do roku 2020, na základe uznesenia vlády Slovenskej republiky č. 1 z 12. januára 2012.

Na základe úlohy B.1 uvedeného uznesenia revidovaný národný akčný plán Dekády začleňovania rómskej populácie 2005 - 2015 aktualizovaný na roky 2011 - 2015 vlády ustanovila ako akčný plán stratégie Slovenskej republiky pre integráciu Rómov do roku 2020 pre oblasti: D.2.1 Oblasť vzdelávania, D.2.2 Oblasť zamestnanosti, D.2.3 Oblasť zdravia, D.2.4 Oblasť bývania.

V základnom vymedzení štruktúry realizovaných vyrovnávacích opatrení v priebehu roka 2011 sa jednotlivé opatrenia dotýkali predovšetkým nasledujúcich oblastí: a) prístup ku kvalitnému vzdelávaniu vrátane vzdelávania a starostlivosti v rannom detstve, ale aj základného, stredoškolského a vysokoškolského vzdelávania s osobitným dôrazom na odstránenie prípadnej segregácie v školách, predchádzanie predčasnemu ukončeniu školskej dochádzky a zabezpečenie úspešného prechodu zo školy do zamestnania; b) prístup k pracovným príležitostiam, s osobitným dôrazom na nediskriminačný prístup na pracovný trh, ako aj aktívne politiky a programy zamerané na trh práce, vzdelávanie a odbornú prípravu dospelých a podporu samostatne zárobkovej činnosti; c) prístup k zdravotnej starostlivosti, s osobitným dôrazom na kvalitnú zdravotnú starostlivosť vrátane preventívnej zdravotnej starostlivosti a zdravotníckej osvety; d) prístup k bývaniu, s osobitným dôrazom na sociálne bývanie a potrebu podporovať odstránenie segregácie v bývaní, a plné využívanie finančných prostriedkov, ktoré sa nedávno sprístupnili v kontexte Európskeho fondu regionálneho rozvoja. V rámci realizovanej štátnej politiky ďalšie opatrenia sa realizovali aj v oblastiach ustanovených už v súčasnej stratégii v oblasti prístupov k väčšinovej spoločnosti, finančného riadenia, chudoby, rodovej rovnosti a diskriminácií. V rámci aplikácie zákona č. 524/2010 Z. z. o poskytovaní dotácií v pôsobnosti Úradu vlády SR boli schválené dotácie z dotačnej schémy ÚV SR na podporu sociálnych a kultúrnych potrieb a na riešenie mimoriadne nepriaznivých situácií rómskej komunity za rok 2011 spolu 106 subjektom (obciam, mestám, občianskym

združeniam a neziskovým organizáciám), najmä na budovanie sociálneho bývania, bývania nižšieho štandardu, na výchovno-vzdelávacie a kultúrne akcie, na zvýšenie sociálnej úrovne rómskych žien, na vzdelávanie a výchovu rómskych detí a mládeže, na vybudovanie komunitných centier, na budovanie/ rekonštrukciu kanalizačných a vodovodných prípojok . Na úseku Lokálnych stratégií k 30. júnu 2011 bolo schválených 150 zámerov lokálnej stratégie komplexného prístupu.

Úrad splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity sleduje prijímanie a realizovanie DVO v rámci monitoringu jednotlivých plánov, vládnych dokumentov uskutočňovania vládnych politík. Všetky vyrovnávacie opatrenia obsiahnuté v plánoch a vládnych dokumentoch vládnej politiky na úseku integrácie rómskych komunit boli predmetom príslušného medzirezortného pripomienkového konania, preto prijaté vyrovnávacie opatrenia sú výsledkom dohody jednotlivých ministerstiev a iných štátnych orgánov, ktoré sú podľa jednotlivých plánov a stratégií zodpovedné za ich realizáciu. Úrad splnomocnenca vlády SR považuje DVO za veľmi dôležitý nástroj na zlepšenie postavenia rómskej marginalizovanej komunity, ako dôležitý nástroj integračného procesu, ktorý zabezpečuje rovnakú štartovaciu plochu ku všetkým oblastiam vymedzeným v antidiskriminačnom zákone a preto ich pokladá za rozhodujúce právne a sociálne nástroje reálneho zabezpečenia rovnosti postavenia a šancí. Záver Slovenské národné stredisko pre ľudské práva opätovne konštatuje že inštitút DVO je najmä v súvislosti dočasnými vyrovnávacími opatreniami legislatívnej povahy na Slovensku využívaný len veľmi málo. Konkrétna podpora znevýhodnených skupín sa skôr uplatňuje formou projektov a iniciatív, ktoré však majú spravidla časovo a finančne obmedzený charakter. V porovnaní so skúsenosťami z iných krajín EÚ môžeme zhodnotiť reálnu implementáciu dočasných vyrovnávacím opatrení v Slovenskej republike ako nízku. Stredisko si veľmi váži spoluprácu a ochotu subjektov oprávnených na prijímanie DVO pri monitorovaní a vyhodnocovaní DVO. Súčasne však musí, tak ako v predchádzajúcich rokoch, konštatovať, že stále dochádza k nepochopeniu, či nesprávnej interpretácii prijímania DVO a v prístupe k ich realizácii. Odporúčania Za účelom zlepšenia uvedenej situácie Stredisko odporúča: 1. Na legislatívnej úrovni: Prijat' novelu antidiskriminačného zákona, v ktorej v súvislosti s DVO bude zakotvené: - prijímanie preventívnych opatrení ako predchádzať a zabraňovať porušovaniu zásady rovnakého zaobchádzania v oblastiach chránených antidiskriminačným zákonom, - zaradenie obcí a vyšších územných celkov medzi subjekty, oprávnené na prijímanie DVO, - úprava pozície hodnotiteľa vyrovnávacích opatrení a úprava procesného postupu pri zistení neopodstatnenosti ďalšieho trvania DVO, - jasná formulácia kompetencií Slovenského národného strediska pre ľudské práva. 2. Na úrovni verejných politík: - prijat' komplexné

strategické a prierezové rozhodnutia štátu v prospech znevýhodnených skupín obyvateľov, ktoré by pomohli odstraňovať sociálne a ekonomické rozdiely v porovnaní s majoritným obyvateľstvom. - stanoviť objem prostriedkov z verejných rozpočtov na pokrytie preukázaných potrieb na prijímanie dočasných vyrovnávacích opatrení. - do procesu prijímania DVO zakomponovať spoluprácu orgánov štátnej správy a miestnej samosprávy a mimovládneho sektora. - venovať monitorovaniu a najmä vyhodnocovaniu dočasných vyrovnávacích opatrení zo strany oprávnených orgánov štátnej správy zvýšenú a permanentnú pozornosť - zaradiť medzi subjekty oprávnené na prijímanie dočasných vyrovnávacích opatrení, aj obce, aby sa mohli stať aktívnym nástrojom na reálne presadzovanie rovnosti príležitostí v spoločnosti